

۲۲۰۹۵۹۷

به نام خداوند جان و خرد

مجله های بافت تاریخی

شهرستان
www.ketab.ir

محمد علیان

سعید پرسا

انتشارات حبله رود

۱۴۰۰

سرشناسه	: علیان، محمد، ۱۳۳۴-
عنوان و نام پدیدآور	: محله‌های بافت تاریخی شهر سمنان / محمد علیان، سعید پرسا
مشخصات نشر	: سمنان: انتشارات حبله‌رود، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	: ۱۹۰ص: مصور (رنگی)، نقشه، نمونه.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۴۱-۰۱-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: محله‌ها- ایران- سمنان
موضوع	: neighborhoods- Iran- Seman
موضوع	: سمنان- آثار تاریخی
موضوع	: Semnan (Iran)- Antiquities
شناسه افزوده	: پرسا، سعید، ۱۳۶۰-
رده‌بندی کنگره	: DSR۲۰۲۹
رده‌بندی دیویی	: ۹۵۵/۸۳
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۷۶۵۴۲۹۹

 انتشارات حبله رود سمنان میدان معلم، ساختمان فردوس طبقه اول، واحد ۷ www.hablerood.ir تلفن: ۰۲۳-۳۳۳۴۱۵۶۲	شناسنامه محله‌های بافت تاریخی شهر سمنان محمد علیان، سعید پرسا ویراستار: مهندس عنایت الله رنجبر ناشر: حبله‌رود چاپ نخست، ۱۴۰۰ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۴۱-۰۱-۱ شمارگان: ۵۰۰ نسخه صفحه‌آرایی: محمدتقی رهبری فرد طرح روی جلد: حامد مداح چاپ و صحافی: زلال کوثر قم قیمت: ۱۵۰ هزار تومان
---	---

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به شهرداری سمنان است
مسئولیت محتوای کتاب بر عهده مؤلفین است

فهرست

محمد علیان.....	۱	ارغون اُوه (ارغوان آباد).....	۳۰
سعید پرسا.....	۲	آق اشرف.....	۳۱
سخن شهردار.....	۳	اعتضادیه.....	۳۱
سخن مدیریت بافت تاریخی.....	۵	بُلیذَه کیژَه (کوچه بلند).....	۳۲
سخن نخست.....	۶	بارگه (بارگاه).....	۳۲
پیشگفتار.....	۷	باغی زنی (باغ انگور).....	۳۲
دست اندرکاران.....	۸	باره بر.....	۳۳
استان سمنان.....	۹	پوستینکی کیژَه (کوچه پوستینک).....	۳۳
رویدادهای تاریخی دوران بعد از اسلام.....	۱۱	پِه چناری (پاچنار).....	۳۴
شهرستان سمنان.....	۱۳	پَشتی تیمی (پشت گرمابه عمومی).....	۳۴
شهر سمنان و عناصر کالبدی آن در ادوار مختلف.....	۱۳	پَشْتِنَه کیژَه (کوچه درختان سنجد).....	۳۴
محلات.....	۱۶	پِه چناری قَلا (قلعه پاچنار).....	۳۵
محله‌های بافت تاریخی شهر سمنان.....	۱۷	پِه چناری مُزَنیل (آبانبار قدیمی پاچنار).....	۳۵
محله اسفنجان.....	۱۹	پِهَنَه تَکیَه (تکیه قدیمی پهنه).....	۳۵
وجه تسمیه اسفنجان (اسپهبدان).....	۱۹	پِهَنَه حَموم (گرمابه پهنه یا حضرت) (موزه فعلی سمنان).....	۳۶
شهرت برخی از خانواده‌های مشهور محله اسفنجان.....	۲۳	تَلیارَه کیژَه (کوچه تلپاری‌ها).....	۳۶
بناهای تاریخی محله اسفنجان.....	۲۳	تاری کیژَه (کوچه تاری).....	۳۷
مسجد جامع.....	۲۴	توکلِی مُزَنیل (آبانبار توکلِی).....	۳۷
مسجد سلطانی.....	۲۴	توکلِی مدرسه (مدرسه توکلِی).....	۳۷
دارالحکومه (عمارت بادگیر).....	۲۵	تاژنکی.....	۳۷
پیر علمدار سمنان.....	۲۵	چارسی (چهار سوق).....	۳۷
مقبره ابراهیم و اسماعیل.....	۲۶	چارسی مُزَنیل (آبانبار چهارسوق).....	۳۸
مقبره امامزاده یحیی (ع).....	۲۶	چَپَرخونَه (چاپارخانه).....	۳۸
کاروانسرای شاه عباسی.....	۲۶	چومچد (چوب مسجد).....	۳۸
آرامگاه حاج ملا علی حکیم الهی.....	۲۶	چالَه حسینیَه.....	۳۸
آتشگاه اسفنجان.....	۲۷	چنارک (درخت چنار کوچک).....	۳۹
قلعه پاچنار (اسفنجان).....	۲۸	چالَه میدون (میدان گود).....	۳۹
قلعه سراچه.....	۲۸	چار خیابون (چهار خیابان).....	۳۹
قلعه شیر قاضی (میرزا عسکری).....	۲۸	چالَه کیژَه (کوچه عسکری زاده).....	۳۹
برلوکین قَلا (قلعه برلوکین).....	۲۸	چالَه بَر.....	۴۰
اسبی تکیه (تکیه سفید).....	۲۹	چالَه خرکُشی.....	۴۰
آتشگاه.....	۲۹	چناره خوت (حوض کنار چنار).....	۴۰
آتشین آره (آسیاب برقی).....	۲۹	چار صَفَه (چهار صَفَه یا تخت).....	۴۰
ایمام رضه رز (باغ امام رضا).....	۳۰	چالَه خندق.....	۴۰

۴۱.....چلشی کیژہ (کوچه چلش)	۵۴.....شَخہ زَر (باغ شیخ)
۴۱.....حاجی یوسفی مُزَنیل (آبانبار حاج یوسف)	۵۴.....شلون بالہ (دالان لنگ‌ها)
۴۱.....حاجی کریمی مُزَنیل (آبانبار حاج کریم)	۵۴.....صدقی کیژہ (کوچه صدقی)
۴۲.....حمومیون بالہ (دالان گرمابه‌داران)	۵۵.....طوطین قبر (قبر طوطی)
۴۲.....حاج ملاعلی کیژہ (کوچه حاج ملاعلی)	۵۵.....طوطین لو (سوراخ طوطی)
۴۳.....حاجی شیخی کیژہ (کوچه حاجی شیخ)	۵۶.....طلاتین گورہ (گہوارہ طلایی)
۴۳.....حاجی شیخی تکیہ (تکیہ حاجی شیخ)	۵۶.....علمداری کُندِنہ (کنده علمدار)
۴۳.....آب انبار حاجی شیخ (حاجی شیخی مُزَنیل)	۵۶.....غیبی ملّہ (محلہ غیبی‌ها)
۴۴.....حاجی ناظمی کیژہ (کوچه حاج ناظم)	۵۷.....فانی بالہ (دالان فانی)
۴۴.....حوض خونه (حوض بزرگ)	۵۷.....قندی کیژہ (کوچه قندی)
۴۴.....حجیمت گِرون کیژہ (کوچه حجامت‌گران)	۵۷.....قناسی
۴۵.....حکیم‌باشی کیژہ (کوچه حکیم‌باشی)	۵۸.....قلع گرون کیژہ (کوچه قلع گران)
۴۵.....دوازده جریہ (دوازده جریب)	۵۸.....قضاتی کیژہ (کوچه قضات)
۴۵.....دروازه عراق	۵۸.....قریشمالون کیژہ (کوچه قرشمال‌ها)
۴۵.....دروازه چومسجد (دروازه چوب مسجد)	۵۹.....قَلِن کیژہ (کوچه قلعه)
۴۵.....دباغی زَر (باغ دباغ)	۵۹.....کبلون کیژہ (کوچه کربلایی‌ها)
۴۵.....راب راپ (مکان صعب‌العبور خارج از شهر)	۵۹.....کبلون تکیہ (تکیہ کربلایی‌ها)
۴۶.....ریشنه چال (چاله غیربهداشتی)	۶۰.....جعفر چلووی کیژہ (کوچه جعفر چلووی)
۴۶.....رضیوگہ (رضا آباد)	۶۰.....کلیکین تکیہ (تکیہ کلاغک)
۴۶.....ری خوت (حوض مسافران ری)	۶۱.....کَنو پنجرہ کیژہ (کوچه پنجرہ کبود)
۴۷.....رامشگری کیژہ (کوچه رامشگر)	۶۱.....کَن بالہ (دالان کچل‌ها)
۴۷.....زورخونه کیژہ (کوچه زورخانه)	۶۱.....کبل اوہ (کربلایی آباد)
۴۸.....ژیرین واژار (بازار پایین)	۶۱.....کَرون کیژہ (کوچه گرہا)
۴۸.....ژیرین صحرا (صحرای پایین)	۶۱.....کالہ لوک
۴۹.....ستوده کیژہ (کوچه ستوده)	۶۲.....کَلوتتری کیہ (خانه کلانتر)
۴۹.....سوقی کیژہ (کوچه سوق)	۶۳.....کوزہ گرون کیژہ (کوچه کوزہ گران)
۵۰.....سہ راہ مَلِک (سہ راہ محلہ کوچک)	۶۳.....گلدستہ کیژہ
۵۰.....سنجری مچد (مسجد سنجری‌ها)	۶۳.....لُوکہ
۵۰.....سلام علیک (سلام علیکم)	۶۳.....لالون کیہ (منزل لال‌ها)
۵۰.....سکاکِی کیژہ (کوچه سکاک) (سکاکیه یا شکاکیه)	۶۴.....مَلِک اوہ
۵۱.....سکّہ العباد (محل نگہداری ضرب سکّہ)	۶۴.....میرزا ابوطالبی مُزَنیل (آبانبار میرزا ابوطالب)
۵۱.....سکّہ العرب	۶۴.....معتمدی کیژہ (کوچه معتمد)
۵۱.....سینہ‌ای جلوخونی (سینہ جلوخان)	۶۵.....مختاری کیژہ (کوچه مختاری)
۵۱.....سیاہ تکیہ (تکیہ سیاه)	۶۵.....مَرَدون واژار (بازار مردہ‌ها)
۵۲.....سنادرہ (سنادرہ)	۶۶.....مسگرہ خوت (حوض مسگرها)
۵۲.....سنادرہ مُزَنیل (آبانبار سنادرہ)	۶۶.....میدونی کیژہ (کوچه میدان مرکزی)
۵۳.....سیا و لگ (برگ سیاه)	۶۷.....میرزا شفیع کیژہ (کوچه میرزا شفیع)
۵۳.....سورچی کیژہ (کوچه سورچی)	۶۷.....میرزا عسگری قلا (قلعہ میرزا عسگری)
۵۴.....شاطر اوہ (شاطر آباد)	۶۷.....مدرسہ صادقہ

۸۳.....	امیراعظمی کیہ (منزل امیراعظم).....	۶۸.....	نالبندون کیڑہ (کوچہ نعل بندھا).....
۸۳.....	ابریشم گرونی کیڑہ (کوچہ ابریشم گران).....	۶۸.....	ننه جهودن کیڑہ (کوچہ ننه جهودا).....
۸۴.....	انگاری جوئے (جوی انگار نویس).....	۶۹.....	نمه مالون کیڑہ (کوچہ نمدمال ها).....
۸۴.....	بلدیه کیڑہ.....	۶۹.....	نوشهر (شهر جدید).....
۸۴.....	برجُمه کیڑہ (کوچہ برجُمه).....	۶۹.....	نیم فلکه (فلکه کوچک).....
۸۴.....	باغی شاهی استالی (استخر باغشاه).....	۶۹.....	نه پیچ کیڑہ (کوچہ نه پیچ).....
۸۵.....	پش کیڑہ (کوچہ پشت).....	۷۰.....	نقیبی کیڑہ (کوچہ نقیبی).....
۸۵.....	پارہ په.....	۷۰.....	هفت بره.....
۸۶.....	تیر به ژوری.....	۷۰.....	همت اوه (همت آباد).....
۸۶.....	تاریکه باله.....	۷۰.....	هفت توبونه کیڑہ (کوچہ هفت درخت توت).....
۸۶.....	ترباکیون کیڑہ (کوچہ ترباکی ها).....	۷۰.....	هفت لشکریون کیڑہ (کوچہ هفت لشکری ها).....
۸۶.....	تدینی کیڑہ (کوچہ تدین).....	۷۱.....	هفده توبونه کیڑہ (کوچہ هفده درخت توت).....
۸۶.....	تدینی کیہ (خانه تدین).....	۷۱.....	یک تیرک.....
۸۷.....	تدینی مریض خونه (بیمارستان تدین).....	۷۱.....	یاغیون کیڑہ (کوچہ یاغی ها).....
۸۸.....	تَنوره.....	۷۳.....	محله ناسار
۸۸.....	چارمین آره (آسیاب چهارم).....	۷۳.....	موقعیت جغرافیایی ناسار.....
۸۸.....	چارپه گه.....	۷۴.....	مشهورترین خانواده های اصل ناساری.....
۸۹.....	چلندون گه.....	۷۴.....	بناهای تاریخی محله ناسار.....
۸۹.....	چیتگره صحرا.....	۷۴.....	ارگ دولتی (دروازه های آرگین) (دروازه ارگ).....
۸۹.....	حاجیون باله (دالان حجاج).....	۷۵.....	آرامگاه علی بن جعفر (ع) (ایمامزاده آل کی).....
۸۹.....	حاجیون کیڑہ (کوچہ حاجیان).....	۷۵.....	کهنه دژ بالا و پایین.....
۹۰.....	خُس خسه باله.....	۷۵.....	حمام قلی.....
۹۰.....	خواجه لونه (لانه خواجه).....	۷۶.....	آب انبار قلی.....
۹۰.....	روسون حموم (گرمابه روس ها).....	۷۶.....	عباسیه (تکیه، قدمگاه).....
۹۱.....	رباطی شاه عباسی (رباط شاه عباسی).....	۷۷.....	ناساری حموم (گرمابه ناسار).....
۹۳.....	زنگوله کیڑہ (کوچہ زنگوله).....	۷۷.....	ناساری تکیه (تکیه ناسار).....
۹۳.....	زندیون کیڑہ (کوچہ زندی ها).....	۷۸.....	ناساری مُرنبل.....
۹۳.....	زنگوله خوت (حوض زنگوله).....	۷۹.....	سردرب بازار بزرگ.....
۹۴.....	زیرین کُندزَه (کهنه دژ پایین).....	۷۹.....	مسجد و آب انبار صاحب الزمان (بازار بزرگ).....
۹۴.....	ژورین کُندزَه (کهنه دژ بالا).....	۸۰.....	گرمابه نخست (دوره قاجار).....
۹۴.....	ژورین وازار (بازار بالا).....	۸۰.....	کاشفی مُرنبل (آب انبار کاشفی).....
۹۵.....	سری تختی (تخت سنگی).....	۸۰.....	ناساری کیڑہ (کوچہ ناسار).....
۹۵.....	سُنگره.....	۸۰.....	آریونه کیڑہ.....
۹۵.....	شاهنشینی (شاه نشین).....	۸۰.....	اعوانی کیڑہ (کوچہ اعوانی ها).....
۹۶.....	شه نواز (شه نواز).....	۸۱.....	اُو پخش کن (آب پخش کن).....
۹۶.....	شیخی آره (آسیاب شیخ).....	۸۲.....	آمیری رز (ضیائیه).....
۹۶.....	شغاله لونه (لانه شغال).....	۸۲.....	آخیشیه.....
۹۶.....	شمسی تکیه (تکیه شمس).....	۸۳.....	اوقافی کیڑہ.....
۹۷.....	شیرگه (آب انبار کوچک).....	۸۳.....	إنجیلستون (باغ انجیر).....